

Concrete jungle

Dank zij mijn onvolprezen levensgezellin krijg ik deze zomer eindelijk voor het eerst iets onder ogen van Ton Lemaire. 'Met open zinnen' lezend in mijn tuin, waar ik maar af en toe even om me heen hoef te kijken en te luisteren voor een treffende illustratie bij het boek, voel ik me gaandeweg meer met de schrijver verwant. En word er weer aan herinnerd in welke mate onze visie op de wereld het laatste kwart-millennium is veranderd. Tweehonderdvijftig jaar geleden wilden machtigen een strak, door de rede geordend park om hun woonst heen. Sindsdien heeft er een waarachtige omkering der waarden plaats gevonden. Schiller verkoos al 'de geestrijke wanorde van een natuurlijk landschap' boven 'de geestloze regelmaat van een Franse tuin'. Schillers 'natuurlijk landschap' was nog niet de echt wilde natuur, maar het door de mens gemaakte arcadische landschap, dat om de door hem gewraakte tuinen heen lag. Dat landschap was weliswaar niet echt wild, maar toch ook niet rationeel aangelegd. Later verschoof het ideaal meer en meer in de richting van 'het sublieme', of het 'dionysische', zoals Nietzsche het noemde. In tegenstelling tot het klassieke apollinische schoonheidsideaal van de oude cultuur, staat dit dionysische voor de duistere, chaotische, ontzagwekkende, om niet te zeggen

Bob Marley - Concrete Jungle

No sun will shine in my day today
The high yellow moon won't come out to play
I said darkness has covered my light
And the stage my day into night
Where is love to be found
Won't someone tell me
'Cause life must be somewhere to be found
Instead of concrete jungle
Where the living is harder

Concrete jungle
Man you got to do your best
No chains around my feet
But I'm not free
I know I am bound here in captivity
yeh-I've never known the happiness
I've never known what sweet caress is
Still-I'll be always laughing like a clown
Won't somebody help me 'cause
I've got to pick myself from off the ground
In this ya concrete jungle
I said what do you got for me now
Concrete jungle ah won't you let me be now

angstaanjagende - want vernietigende - kant van de natuur.

Naarmate de bergen, sublieme landschappen bij uitstek, door alpinisten werden platgetreden, en de wildernis aldus in de loop der voorbije eeuwen tot in de verste wilde hoeken door de mens werd getemd, verdampde het sublieme karakter van de natuur. Paradoxaal nam de behoefte aan dionysische wildernis gestaag toe in onze geesten, en dus ook het aandeel ervan in onze tuinen. Daarvan is mijn eigen stadstuintje van tweehonderd vierkante meter een treffende illustratie. Putje zomer is het een bijna ondoordringbare stad jungle, compleet met lianen en hoge ruigtekruiden. Onvoorbereide bezoekers vinden dit soms enigszins bedreigend, en voelen zich hier onbehaaglijk. En toch is dit veilige natuur zonder tanden of klauwen. Het is een tuin in de ware zin van het woord, niet meer dan een illusie, of op zijn best, een symbool van het sublieme. De echte wildernis, die dreunt aan de andere kant van de omheining. Daar jaagt en raast en brult en buldert de grootste horde ooit van het wreedste, gevaarlijkste roofdier dat sinds het ontstaan van het leven op aarde heeft geleefd. Toevallig of niet ook mijn soort. Wie zei daar dat er geen natuur meer was?

Johan Heirman,
11 juli 2003